

Dierenverhalen

om samen te lezen

Dierenverhalen

om samen te lezen

Inhoud

<i>Inleiding</i>	p. 3
<i>Anansi de spin</i>	p. 4
<i>De eerste olifanten</i>	p. 8
<i>De trouwe mangoest</i>	p. 12
<i>De vier vrienden</i>	p. 16
<i>De kantjil en de tijger</i>	p. 20
<i>Het winterkoninkje</i>	p. 24
<i>De wolf en de hond</i>	p. 28
<i>Reynaert de vos</i>	p. 32
<i>Waar komen deze verhalen vandaan?</i>	p. 40

Leesplezier met erfgoedverhalen. Dat vormt het uitgangspunt van dit boekje.

De kantjil en de tijger uit Indonesië, Anansi en de schildpad uit Ghana, Reynaert de vos uit Vlaanderen en nog vijf andere verhalen: uit alle hoeken van de wereld sprokkelden we verhalen bij elkaar, om samen te lezen. Aanleiding van deze bundel? Erfgoeddag – de jaarlijks terugkerende feestdag voor het cultureel erfgoed – bracht in 2023 de combinatie dieren & erfgoed voor het voetlicht. En daarbij mogen dierenverhalen zeker niet ontbreken. Ze zijn universeel herkenbaar, roepen emotie op en zijn een dankbare manier om met elkaar in gesprek te gaan. We kozen bewust voor eeuwenoude maar nog steeds populaire dierenverhalen, omdat ze zo heerlijk herkenbaar zijn. Achteraan dit boekje vindt u meer informatie over hun herkomst.

We herschreven ze, zodat iedereen er plezier aan kan beleven. Of u nu Nederlands aan het leren bent, of de taal al heel uw leven machtig bent. Of u ze nu zelf (voor)leest, of ernaar luistert.

Anansi en de schildpad

1. Eten

Anansi de spin kookt.
Het eten ruikt heerlijk.

Schildpad ruikt het lekkere eten.
En schildpad heeft honger.
Hij gaat bij Anansi op bezoek.
Hij wil mee-eten.

2. Een plan

Anansi denkt na.
Hij wil vriendelijk zijn.
Maar hij wil zijn eten niet delen.
Dus maakt hij een plan.

3. Vuile handen

“Kom binnen, schildpad.
Ga zitten.”
Dat zegt Anansi.
Schildpad wil eten op zijn bord leggen.
Dan zegt Anansi:
“Eerst je poten wassen!
Met vuile poten kan je niet eten.”

Anansi heeft gelijk.
De poten van schildpad zijn erg vuil.
Schildpad wast zijn poten in de rivier.
Anansi begint al te eten.
Anders wordt het koud.

4. Alles is op

Schildpad wil eten nemen.
Maar zijn poten zijn weer vuil.
“Ho!”, zegt Anansi.
“Eerst je poten wassen!”

Schildpad wast zijn poten opnieuw.
Hij loopt terug over het gras.
Zijn poten blijven schoon.
En het eten?
Dat is op!
Schildpad gaat naar huis met honger.

5. Onder water

De volgende dag heeft Anansi honger.
Hij gaat naar schildpad.
“Hallo”, zegt schildpad.
“Wil je mee-eten?”

Schildpad duikt onder water.
Hij dekt de tafel.
Anansi duikt ook in het water.
Maar hij heeft een probleem.

Hij zweeft terug naar boven!
Anansi is veel te licht.
En schildpad?
Die zit aan tafel en begint te eten.

6. Een jas vol stenen

Anansi zwemt naar de kant.
Hij stopt de zakken van zijn jas vol stenen.
Nu is hij zwaar genoeg.

Anansi duikt weer naar beneden.
Er is nog eten.
Anansi wil opscheppen.
“Ho!”, zegt schildpad.
“Eerst je jas uitdoen!
Want eten met je jas aan, dat kan niet.”

7. Alles is op

Anansi is beleefd.
Hij doet zijn jas uit.
Hij zweeft direct naar boven.

Anansi steekt zijn kop onder water.
Wat ziet hij?
Schildpad eet alles op!

De eerste olifanten

1. De arme man

Er was eens een arme man.
Hij gaat op bezoek bij een rijke man.
“Hoe word ik ook rijk?”, vraagt de arme man.

2. Het geheim

De rijke man vertelt zijn geheim.
Elke dag smeert hij zalf op de tanden van zijn vrouw.
Die tanden groeien en groeien.
Zó groot worden ze.

Dan trekt hij de tanden.
Hij verkoopt ze voor veel geld.
Dan smeert hij opnieuw zalf op de tanden.
De tanden groeien opnieuw.
De rijke man verkoopt de tanden opnieuw.

3. De vrouw

De arme man wil dat ook!
Hij krijgt zalf van de rijke man.

De arme man rent naar huis.
Hij smeert de zalf op de tanden van zijn vrouw.
De vrouw vindt het raar.
Maar ze laat haar man dromen.
Elke dag krijgt ze zalf op haar tanden.

4. Slagtanden

En jawel, haar tanden groeien.
De vrouw krijgt grote slagtanden.

Haar man is dolblij.
Hij trekt de tanden.
En verkoopt ze voor veel geld.
Met dat geld koopt hij schapen.
Daarna smeert hij weer zalf op de tanden van zijn vrouw.

5. Jaloers

De arme man is nu rijk.
Zijn buurman is jaloers.
“Ik wil ook rijk worden.
Vertel me jouw geheim.”
Dat zegt de buurman.

De man vertelt.
Hij geeft zijn buurman zalf.
Dolgelukkig rent de buurman weg.
Hij vertrekt zo snel ... dat hij niet alles hoort.
Dit hoort hij niet:
“Buurman, je moet de tanden van je vrouw trekken.”

6. Dik en grijs

De buurman smeert zalf op de tanden van zijn vrouw.
De tanden van zijn vrouw groeien en groeien.
Ze krijgt grote slagtanden.
Ook haar lichaam groeit en groeit.
Op een dag barst ze uit het huis.
Haar huid is dik en grijs.
Haar oren zijn grote lappen.
Haar neus is een slurf.

7. De eerste olifant

De vrouw rent het woud in.
Ze loopt op vier poten.
In het woud krijgt ze een zoontje: de eerste olifant.
De man, de vrouw en het zoontje wonen nu in het woud.

8. De eerste kudde

De buurman en zijn vrouw krijgen nog drie kinderen.
Twee jongens.
En een meisje.

Alle kinderen zijn grijs.
Ze hebben een dikke huid.
Flaporen.
En een lange slurf.

Het is de eerste kudde olifanten op aarde.

De trouwe mangoest

1. De mangoest

In een dorp wonen een man en een vrouw.
Ze hebben een huisdier.
Een mangoest.
De man en de vrouw houden heel veel van de mangoest.
De vrouw geeft melk aan de mangoest.
Ze wast hem.

2. Een kind

Dan krijgen de man en vrouw een kind.
De ouders zijn heel blij!
Ze hebben nu twee kinderen: de zoon en de mangoest.
De twee slapen in dezelfde wieg.
Ze zijn de beste vrienden.

Op een dag zijn het kind en de mangoest alleen in het huis.
De man zoekt eten.
En de vrouw haalt water.

3. Gevaar!

Het kind ligt in de wieg.
Daar is een zwarte slang!
De slang kruipt naar het kind.
Bijt de slang het kind?

Neen!
De mangoest ziet de slang.
Hij bijt het dier in stukken.
Zijn mond hangt nu vol bloed.
De mangoest redt het kind!

4. Een kruik met water

De moeder komt thuis.
Ze draagt een kruik met water.
De mangoest is fier.
Hij komt meteen naar de moeder.

Wat ziet de moeder?
De mangoest met een mond vol bloed.
Wat denkt de moeder?
Hij heeft mijn zoon gedood!

De vrouw gooit de kruik met water.
De kruik valt op het hoofd van de mangoest.
Nu is de mangoest dood.

De vrouw loopt naar de wieg.
Ze ziet haar kind.
Het leeft.
Ze ziet ook de dode slang.

Ze huilt.
De mangoest is dood.
En oh ... Ze houdt zoveel van het dier.

5. Verdriet

Dan komt de vader thuis.
Hij brengt eten.
De vrouw vertelt over de mangoest en de slang.
De man is verdrietig.
Hij mist zijn zoon.
De mangoest.

De vier vrienden

1. De duiven en de muis

Een jager vangt duiven.
Hij vangt ze in een groot net.
Maar ... de duiven krijgen hulp van een muis!
Een muis bijt het net kapot.
De duiven vliegen blij weg.

2. Vier vrienden

Een kraai kijkt naar de duiven en de muis.
Hij wil ook de vriend zijn van de muis.
“Hallo muis”, zegt kraai.
“Wil jij mijn vriend zijn?”

Eerst is de muis bang.
Zal de kraai de muis opeten?
De dieren praten en ze beslissen:
we worden vrienden!

Kraai neemt muis mee naar twee andere vrienden:
de schildpad en de gazelle.
Nu zijn ze met vier vrienden.
Ze zijn heel verschillend.
En ze helpen elkaar.

3. De jager

Dan gebeurt iets erg.
Een jager vangt de gazelle.
De kraai en de muis komen snel bij hun vriend.
De muis bijt aan het touw.
Gazelle is weer vrij!

Dan zien ze de schildpad.
Hij wil ook helpen.
Maar de gazelle is bang:
"Schildpad, je moet weg.
Je bent zo traag.
Je kan niet vluchten als de jager komt."

4. De schildpad

En ja hoor ...
Daar is de jager weer ...
Kraai vliegt weg.
Muis duikt in een hol.
Gazelle springt weg.
En schildpad?

De jager ziet de schildpad.
Hij vangt het dier in het net.
De jager loopt weg, met schildpad.

5. Een plan

Kraai, muis en gazelle maken een plan.

Dat plan gaat zo:

Eerst loopt de gazelle naar de jager.

Kraai pikt naar gazelle.

Dan denkt de jager dat de gazelle gewond is.

Hij laat schildpad vallen en vangt de gazelle.

Dat is het plan.

En dit is hoe het echt gebeurt:

De jager ziet de gazelle en de kraai.

En inderdaad ... hij laat schildpad los.

Muis komt meteen en bijt het net kapot.

Jager neemt een wapen.

Maar de kraai vliegt naar zijn gezicht.

De jager laat het geweer vallen.

Alle dieren lopen weg.

De jager komt terug bij het net.

Het net is leeg.

De jager is boos.

En de vier vrienden?

Zij zijn blij.

De kantjil en de tijger

1. Tijger

Er was eens een tijger.
Alle dieren zijn bang voor hem.

De tijger heeft honger.
Hij zoekt een prooi.
Hij zoekt de hele dag.
Hij vindt niets om te eten.
Hij ziet wel een paar vogels.
Maar die zitten te hoog.
Moe gaat de tijger naar huis.

2. Hert

Het is een nieuwe dag.
De tijger heeft nog meer honger.
Hij zoekt opnieuw naar een prooi.
De tijger zoekt en zoekt en zoekt.
Hij vindt niets.

Plots ziet hij een kantjil.
Dat is een klein hert.
Het hert is heel snel en rent weg.
Recht in een diepe kloof.

3. Gevangen

Het hert is veilig in de kloof.
Maar ... het dier zit ook gevangen.
De wanden zijn heel steil.
Het hert kan niet weg.

4. De hond

Een hond wil over de kloof springen.
Hij ziet het hert en stopt.
De hond vraagt: "Wat doe jij hier?"

Het hert is slim!
Het zegt:
"De hemel kan elk moment naar beneden vallen.
In de kloof zijn we veilig.
Kom jij ook?"
De hond springt meteen in de kloof.

5. Wachten

Nu zijn ze met twee.
Hert en hond wachten.
Er gebeurt niets.
Ze wachten de hele dag.
Wat duurt het lang voor de hemel valt!

6. Op de rug

Het hert heeft weer een idee:
"Hond, ik heb een idee!
Ik klim op je rug.
Dan kijk ik wat er boven gebeurt."

De hond vindt dat een goed idee.
Het hert klimt op zijn rug en ...
springt uit de kloof.
Meteen rent hij weg!
Het hert kijkt niet meer naar de hond.

7. Bloed

Het hert rent naar het bos.
Hij heeft honger.
Hij eet rode bessen.
Zijn mond en zijn tong zijn helemaal rood.
Hij likt zijn lichaam.
Ook dat lichaam is nu helemaal rood.

8. Honger

De tijger heeft nog altijd honger.
Hij vindt het hert in het bos.
Maar ... Zo vol bloed!

Het hert roept:
"Tijger! Kijk eens!
Zie eens hoeveel dieren ik al gedood heb!
Zie eens hoe sterk ik ben!"
De tijger wordt bang.
Nooit meer loopt de tijger achter het hert.

Het winterkoninkje

1. Een koning

Op een dag komen alle vogels bij elkaar.

De vogels hebben een plan.

Ze willen een koning!

Hoe komt dat?

Wel, de leeuw is de koning van alle dieren met vier poten.

De vogels willen ook een koning.

Een koning met twee poten en vleugels!

Wie wordt de koning?

De vogels praten en praten ...

De hele dag.

En de hele avond.

Alle vogels willen zelf koning zijn.

Dat kan niet.

Dus komt er een wedstrijd!

De vogel die het hoogst vliegt, wordt koning.

2. De wedstrijd

De wedstrijd start.

Elke vogel vliegt op.

Wat een gefladder!

Wat een geklapper!

De leeuwerik vliegt heel hoog.

Ook de reiger en de havik vliegen heel hoog.
De patrijs niet.
De fazant ook niet.
Zij worden geen koning.

3. De arend

Wie vliegt het hoogst?
Het is de arend!
De arend is heel blij.
Hij roept: "Ik ben koning!"

4. Het winterkoninkje

Dan roept een kleine stem:
"Ik vlieg hoger.
Ik ben de koning!"
Wie is dat?
Het winterkoninkje!

Deze hele kleine vogel zat op de rug van de arend.
Niemand zag hem.
Nu vliegt hij hoger.

De arend is heel boos.
Hij is ook heel moe.
Te moe om ruzie te maken.

5. Koning arend

Het winterkoninkje wint de wedstrijd.
Maar ... de vogels willen hem niet als koning.
Het winterkoninkje is veel te klein.
En hij is niet eerlijk!

De grote arend is koning van de vogels.
Dat beslissen de vogels.

6. De uil

De vogels zijn boos op het winterkoninkje.
Het winterkoninkje vliegt naar een boom.
“Blijf in die boom!”, zeggen de vogels.

De uil houdt de wacht.
De uil wordt moe.
Hij sluit zijn ene oog.
Hij sluit het andere oog.
Hij is zo moe, dat hij beide ogen sluit.

Het winterkoninkje vliegt weg.
De uil roept: “Oeroet oeroet.”
Het winterkoninkje roept: “Koning ben ikkik-kik-kik-kik.”
Dat roept hij nog altijd.
Als er geen andere vogels in de buurt zijn.

De wolf en de hond

1. De wolf

In het bos woont een wolf.
Hij is erg mager.
Je kan zijn ribben tellen.
Hij heeft veel honger.

In de winter is het koud.
Er valt sneeuw.
Of het regent en alles is nat.
De wolf vindt geen eten.
De wolf wil een beter leven.

2. De hond

Het is nacht.
De bomen kleuren zwart in het bos.
De maan is helder.
Een hond verdwaalt in het bos.

De hond is niet mager zoals de wolf.
Hij is dik.
Eet de wolf de hond op?
Nee! De hond is groot en sterk.
Dat ziet de wolf.

3. Bij de mensen

De wolf wil ook dik zijn, zoals de hond.
Dus hij praat met de hond.

“Ga je met mij mee?”, vraagt de hond.

“Dan krijg je eten en een huis.”

De wolf vraagt:

“Wat moet ik dan doen?”

“Het is heel simpel”, zegt de hond.

“Je moet blaffen naar een dief.

Je moet zitten.

En een poot geven aan mensen.

De mensen geven je lekker eten.

Je krijgt kip, suiker en koekjes.”

De wolf luistert en denkt: “Dat wil ik ook.”

Hij wil mee met de hond.

4. Een ketting

Ze lopen samen naar het huis van de hond.

Dan ziet de wolf iets vreemds.

Wat heeft de hond aan zijn nek?

Rond de nek is een streep.

Daar heeft de hond geen haar.

Hoe komt dat?

De hond zegt:

”Dat is niets bijzonders.

In de nacht ben ik vrij.

Dan let ik goed op.

En ik jaag dieven weg.

Maar in de dag hang ik aan een ketting.

Daarom heb ik geen haar aan mijn nek.”

Opeens blijft de wolf staan.

Hij beslist:

“Ik ga niet mee.”

De wolf wil vrij zijn.

Snel draait de wolf zich om en loopt zijn bos weer in.

Reynaert de vos

1. De dieren komen samen

In het bos wonen veel dieren.
De leeuw is de baas.
Zijn naam is Nobel.
Nobel roept alle dieren samen.
Het is tijd voor een vergadering.
Alle dieren komen, behalve de vos.
Iedereen is boos op de vos.
Hij heet Reynaert.

Reynaert de vos steelt worst van de hond.
Hij eet kippen op.
En hij bijt de haas met zijn tanden.

Koning Nobel beslist:
“De vos wordt gestraft!
De vos moet naar de koning komen!
Beer, haal de vos!”

2. De beer

De beer is groot en sterk.
Hij vertrekt naar het nest van Reynaert de vos.
De vos is verrast.
Hij vraagt:
“Waarom kom jij?”

Misschien wil jij lekkere honing?”
De beer is blij: hij wil zeker honing!

De vos neemt de beer mee naar een boom.
In de boom is een gat.
De beer steekt zijn hoofd in het gat.
Nu zit hij vast.

Reynaert roept heel luid: “Een beer, een beer!”
Mensen lopen snel naar de boom.
Met een stok slaan ze de beer.
Dat doet pijn.
Gelukkig ontsnapt de beer.

3. De kat

De beer gaat naar koning Nobel.
Hij vertelt over de vos en de honing.
De koning denkt na.
Hij stuurt de kat naar de vos.

Na lang stappen komt de kat aan bij het huis van
Reynaert de vos.
De vos zegt:
“Ik weet een lekkere muis.”
Die wil de kat wel eten.
Want de kat heeft honger.

Reynaert neemt de kat mee naar een huis.
“Binnen zit de muis, kat.”
Kat gaat naar binnen ...

Let op, kat! Gevaar!
Mensen vangen de kat.
Ze gooien stenen naar zijn hoofd.
Eén oog van de kat is nu blind.
Maar de kat ontsnapt.

4. De vos gaat naar de koning

Snel loopt de kat naar koning Nobel.
Die is nu heel boos.
De koning kijkt nu naar de das.
“Breng de vos naar mij”, zegt Nobel.
En dus gaat de das naar de vos.

De das zegt: “Vos, kom naar de koning.”
Anders doodt de koning je vrouw en kinderen.
Je krijgt een eerlijk proces.”
En jawel ...
Reynaert de vos komt mee naar koning Nobel.

5. Dood aan de vos

De vos is nu bij de koning.
Alle dieren vertellen over de vos.
De koning beslist:
“De vos moet dood.
We hangen de vos op.”

Maar de vos is slim.
Hij zegt tegen koning Nobel:
“Het is niet mijn schuld.
De andere dieren gebruiken mij.
Ik steel niet graag, want ik heb genoeg goud.”

6. Het goud

Reynaert de vos liegt verder:

“Ik steel het goud van de beer, de kat, de wolf en de das.

Zij willen de baas zijn van de dieren.

Met dat goud willen ze een leger kopen.”

Koning Nobel schrikt.

Hij wil de baas blijven.

De vier dieren moeten in de gevangenis.

En hij luistert naar Reynaert de vos.

Die liegt nog altijd:

“Koning Leeuw, ik heb het goud.

Het ligt onder de grond.

Wil jij het goud?

Dan geef ik het aan jou, onze koning.”

De koning gelooft de vos.

Hij wil de schat met goud.

Hij laat de vos vrij.

De vos geeft hem de schat met goud.

Dat is de afspraak.

7. Een zak en schoenen

Maar Reynaert de vos weigert.

Hij wil eerst spijt zeggen aan de paus.

Die woont in de stad Rome.

Dat is ver.

8. Naar huis

De vos gaat naar zijn nest.
De haas en het schaap komen mee.
Zij bewaken de vos.
De vos lacht stil.
Want nu is hij vrij.
Hij kan goed liegen!

Zijn vrouw en kinderen zijn heel blij.
Reynaert leeft nog!
Reynaert nodigt de haas uit in zijn nest.
Maar dan gaat het mis.
De vossen doden de haas.
Ze eten van het vlees.
En ze drinken het bloed.
De vossen vieren feest!

Buiten wacht het schaap.
De vos zegt:
“De haas helpt mijn vrouw.
Schaap, wil jij mij helpen?
Breng jij de zak naar de koning?
Er zit een belangrijke brief in voor koning Nobel.”
Reynaert liegt opnieuw.
Want in de zak zit het hoofd van de haas.
Maar dat weet het schaap niet.

9. Een brief voor de koning

Het schaap loopt snel naar de koning.

De koning opent de zak.

Hij schrikt!

Wat ziet hij nu?

Het hoofd van de haas.

De koning brult heel luid door het bos.

Nu weet hij dat de vos altijd liegt.

Nobel is ook heel boos op het schaap.

De beer, de kat, de das en de wolf zijn weer vrij.

De koning heeft spijt.

De dieren krijgen een nieuwe taak:

de beer en de wolf jagen op de schapen.

Zo komt er opnieuw vrede in het bos.

En de vossen?

Die zijn niet meer veilig.

De jacht op de vossen begint.

En Reynaert? En zijn vrouw en kinderen?

Die zijn al weg.

Waar komen deze verhalen vandaan?

Anansi de spin

Anansi de spin is het hoofdpersonage uit de gelijknamige Afro-Caraïbische verhalen. Die vinden hun oorsprong in Ghana in West-Afrika. Tussen de 16e en de eerste decennia van de 19e eeuw werden miljoenen Afrikanen tot slaaf gemaakt en overgebracht naar Suriname en het Caribisch gebied. Zo kwamen de verhalen over Anansi de spin ook daar terecht. Uitingen van de eigen cultuur waren er verboden, maar de verhalen konden in stilte (door)verteld worden. Dankzij migratie van mensen uit deze regio's naar (voornamelijk) Nederland, vertellen we ze ook hier.

Bron:

» www.dbnl.org/tekst/duin008anan01_01

De eerste olifanten

Deze mythe, oorspronkelijk verteld door de Kamba, vertelt hoe olifanten op aarde kwamen. Ze waren ooit mensen, daarom zijn ze zo intelligent. De Kamba leven vooral in Kenia, maar ook in Tanzania en Oeganda.

Bronnen:

- » Sassafras De Bruyn, *Al zolang er mensen bestaan. Verhalen van over de hele wereld*. Tielt, Uitgeverij Lannoo, 2022.
- » <https://roadtravel1.wordpress.com/2011/05/05/african-myths-legends-about-elephants>

De trouwe mangoest

Het verhaal over de trouwe mangoest komt uit het vijfde boek van de *Panchatantra* (Sanskriet: 'Vijf verhandelingen'), een verzameling van dierenfabels in het Sanskriet. De fabels bevatten wijze lessen over menselijke deugden en ondeugden. De oudste bron wordt toegeschreven aan Vishnu Sharma, ongeveer 200 BCE. Vermoedelijk zijn de verhalen zelf nog ouder. Ze kenden een grote verspreiding, zowel in India als daarbuiten. In Europa werd de *Panchatantra* bekend onder de titel *The fables of Bidpai* (naar de verteller genoemd). Vanaf de 11e eeuw circuleerden de verhalen al in Europa.

Bronnen

- » *The Panchatantra of Vishnu Sharma*, translated by Arthur W. Ryder. Chicago, University of Chicago Press, 1925.
- » *Tales of the Sun; or, Folklore of Southern India, collected by Mrs. Howard [Georgiana] Kingscote and Pandit Natésá Sástrî*. London en Calcutta, W. H. Allen and Company, 1890, pp. 162-164.

De vier vrienden

'De vier vrienden' is een verhaal uit *Kalilah wa-Dimna*, een bundeling fabels over morele lessen zoals verraad, vriendschap, jaloezie, trots en wijsheid. De verhalen behoren tot de meest verspreide en invloedrijke ter wereld. Veel van de hoofdfiguren in deze verhalen zijn dieren die spreken en handelen als mensen.

De oorsprong van het boek ligt in een Sanskrietwerk, de *Panchatantra* ('Vijf verhandelingen') uit de 4e eeuw CE. Met de Arabische vertaling uit de 8e eeuw door Abd Allah ibn al-Muqaffa geraakte het boek wijdverspreid en werd het de bron voor veel latere vertalingen. Telkens werden de verhalen herlezen door verschillende taalgroepen en opnieuw geïnterpreteerd en aangepast aan de diverse taalkundige, culturele en religieuze contexten.

Bronnen:

- » Ibn al-Muqaffa *Kalilah* (aut), Michael Fishbein (ed) en James E. Montgomery (trl), *Kalilah and Dimnah. Fables of Virtue and Vice*. NYU Press, 2022.

- » 'What is Kalilah and Dimnah?' Op: *Kalilah and Dimnah. Widom encoded*, Freie Universität Berlin, 2020.
- » *Kalila wa Dimna: ancient tales for troubled times*. Tentoonstelling, 12/05-11/06/2022. P21 Gallery, Londen.
- » Rachel Scott, 'About Kalila wa Dimna: talking animals and traveling tales' Op: *Kalila wa Dimna: ancient tales for troubled times*, op.cit.

De kantjil en de tijger

Een kantjilverhaal is een Indonesisch dierenverhaal waarin een slim dwerghert de hoofdrol speelt. Keer op keer is hij zijn – vaak veel sterkere – tegenstanders te slim (of te sluw) af. Wanneer de verhalen voor het eerst verteld werden, is niet geweten. Op hindoeïstische en boeddhistische tempels in Java, die dateren van voor de komst van de islam in de 15e eeuw, vinden we afbeeldingen van kantjil. Dat doet vermoeden dat de verhalen toen al verteld werden.

Kantjilverhalen zijn nog steeds erg populair in Indonesië en Maleisië.

Bron:

- » beleven.org/verhalen/lijsten/soorten.php?soort=Kantjilverhaal
- » werkgroepcarabischeletteren.nl/herdruk-van-het-verhaal-van-kantjil

Het winterkoninkje

Het sprookje van het winterkoninkje was al in de oudheid bekend. Aristoteles (384-322 BCE) vermeldt in zijn *Historia animalium* dat men de winterkoning 'oudste' en 'koning' noemt en dat hij de vijand van de adelaar is. Plutarchus (ca. 45-120 CE) vertelt als eerste (de eerste helft van) het verhaal. Het sprookje blijft bekend tijdens de middeleeuwen (500-1500 CE, Europese indeling van de geschiedenis) en is ook in de 19e eeuw zeer geliefd. Vooral in Europa maar ook in andere werelddelen, waar er dan vaak andere vogelsoorten in figureren.

Bron:

» Ton Dekker, Jurjen van der Kooi, Theo Meder, *Van Aladdin tot Zwaan kleef aan. Lexicon van sprookjes: ontstaan, ontwikkeling, variaties*. Leuven, Uitgeverij Kritak, 1997.

De wolf en de hond

De wolf en de hond is een van de fabels die worden toegeschreven aan Aesopus, een Griekse dichter die vermoedelijk leefde tussen 620 en 560 BCE. De fabels van Aesopus vormen een verzameling van verhalen die overgeleverd werden om morele lessen te leren. Aan Aesopus worden meer dan 350 fabels toegeschreven. De meeste verhalen gaan over antropomorfe dieren en vertellen zo wijze lessen aan mensen. De fabels behoren tot de meest bekende ter wereld, en werden in meerdere talen vertaald.

Bronnen

» www.beleven.org/verhaal/de_wolf_en_de_hond
» <https://read.gov/aesop/113.html>

Reynaert de vos

Van den vos Reynaerde werd vermoedelijk geschreven in de 13e eeuw door Willem die Madocke maecte. Met andere woorden: de schrijver met als voornaam Willem maakte een ander boek, *Madoc*, dat niet bewaard bleef. Het verhaal van Reynaert was erg populair in de 13e eeuw. Ook vandaag geeft Reynaert nog aanleiding tot tekstbewerkingen, toneelvoorstellingen, filmpjes en meer.

Bronnen

» www.reynaertgenootschap.be
» Mini kamishibai van het Reyaertgenootschap.
» www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/van-den-vos-reynaerde
» P. De Rynck (red.), *Tricky Reynaert & co. Een inspiratiebundel voor leerkrachten. Een educatief project over de vos, andere wereldschelmen en de jeugd van tegenwoordig*. Sint-Niklaas, Interwaas, 2009.

Colofon

Coördinatie en redactie

Katrijn D'hamers, Elien Doesselaere, Ilona Plichart en Michelle Van Meerhaeghe

Eindredactie

Birgit Geudens, Ilona Plichart en Annemie Vanthienen

Coaching

Ilona Plichart

Vormgeving

Silke Theuwissen

Illustraties

Hélène Jacobs

Druk

Daddy Kate

Wettelijk depot

D/2023/11.524/1

Verantwoordelijke uitgever

Olga Van Oost, FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw, Priemstraat 51, 1000 Brussel

April, 2023

© 2023 FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de auteurs.

